

Celestraat

(zijstraat Assendorperstraat)

Johannes (Johan) Cele (Zwolle, **Geert Grote** (Deventer, oktober 1340 - aldaar 20 augustus 1384) was een Nederlandse godgeleerde, schrijver en boeteprediker. In oudere publicaties wordt zijn naam ook wel als Geert Groote (met dubbel 'oo') gespeld, maar dit is een negentiende-eeuwse schrijfwijze voor een middeleeuwse naam.

Geert Grote studeerde vanaf 1355 in Parijs, waar hij aan de Sorbonne geneeskunde, theologie en kerkelijk recht studeerde. Van 1368 tot 1374 was hij kanunnik van de Dom van Aken en van 1371 tot 1374 had hij een kanunniksplaats bij de Utrechtse Dom.

Aanvankelijk leidde hij het leven van een welgesteld en eierzuchtig geleerde. Zelf heeft hij later van deze tijd getuigd met het bijbelwoord van Jeremia 2.20: 'Onder iedere groene boom en op iedere hoge heuvel heb ik gehoereerd.' maar onder invloed van Hendrik Eger van Kalkar en Jan van Ruusbroec, en na een ernstige ziekte in 1372 besloot hij een meer ascetisch leven te gaan leiden. Van 1374 tot 1378 woonde hij bij de kartuizers van Monnikhuizen bij Arnhem. Geert Grote werd in 1379 te Utrecht tot diaken gewijd en hield vanaf dat moment boetepreken in vele Noord-Nederlandse steden, bijvoorbeeld tegen als gehuwden levende priesters (synode van 1383) en kloosterlingen met persoonlijk bezit. Geert Grote verzamelde een groep volgelingen om zich heen, de moderne devoten. Hieruit ontstonden de Broeders des Gemenen Levens en de Congregatie van Windesheim. De bisschop van Utrecht kon hun rigoureuze opvattingen echter niet waarderen en vaardigde voor diakens een preekverbod uit. Door persoonlijk contacten wist Geert Grote, die onder meer een boek schreef over het huwelijk, toch nog zielen te winnen.

Van Geert Grote zijn vooral preken en gebeden overgeleverd. Een aantal van zijn gebeden kreeg een zodanig weerklank dat ze in vrijwel alle getijdenboeken werden opgenomen. In zijn traktaat *Contra turrim Traiectensem* protesteerde hij tegen de bouw van de domtoren te Utrecht, die volgens hem enkel de ijdelheid streelde, en daarnaast in hoofdzaak bewondering van bezoekers zou trekken. Deze tekst werd pas in de jaren zestig van de twintigste eeuw herontdekt. Er zijn slechts enkele handschriften van bekend, zodat men mag aannemen dat hij tamelijk alleen stond met deze kritiek.

Hij stierf op vierenveertigjarige leeftijd, na een bezoek aan een besmette vriend, aan de pest.

Hij was rector van de Latijnse school te Zwolle van 1377 tot 1417. Hij is te Windesheim begraven.

Het Gymnasium Celeanum te Zwolle is genoemd naar Johan Cele.

Cele werd al op jonge leeftijd onderwezen in Latijn op de school waar hij later zelf rector van zou worden. Deze school was in zijn tijd nog een parochieschool. Na de Latijnse school ging hij naar de kapittelschool te Deventer en vervolgens naar Praag en waarschijnlijk ook naar Parijs, waar hij allerlei wetenschappen bestudeerde.

Toen hij in 1377 teruggekeerd was in Zwolle, werd hij benoemd als *rector scholarum* van de Latijnse school en voerde een nieuw schoolsysteem in. Cele was bevriend met Geert Groote. De school werd door Cele in leeftijdsgroepen gesplitst, en voerde overgangsexamens in om de doorstroom te bepalen. De roem van Cele's geleerdheid verspreidde zich snel en de goede naam van de Latijnse school in Zwolle ging door de gehele Christelijke wereld, waardoor er studenten uit allerlei landen naartoe trokken. Johan Cele droeg door zijn nieuwe schoolsysteem bij aan de bloeiperiode van de Latijnse school. Aan Cele worden ook een aantal Middelnederlandse preken toegeschreven.

Na de dood van Cele raakte de school in verval.

Devotenstraat welke uitloopt in de Devotentunnel

(wijk Diezerpoort –noord, onder de A28)

Moderne devotie De Moderne Devotie (Latijn: Devotio moderna) is een spirituele beweging binnen de middeleeuwse Kerk die opkwam aan het eind van de veertiende eeuw. De beweging ontstond doordat mensen niet tevreden waren met hun situatie door misstanden in de kerk.

De Moderne Devotie stond voor een vernieuwing van het christelijke gemeenschapsleven en is te zien als een hervormingsbeweging binnen de Kerk. Persoonlijke levensheiliging en praktische levenswijsheid vormden het streven; dat wordt nu de Moderne Devotie genoemd. Tussen hen bevonden zich geestelijken en leken. Ze leefden in gemeenschap van tafel en goederen zonder kloostergeloften te hebben afgelegd. Hun voornaamste bezigheid was de zorg aan de studerende jeugd, verbetering leefomstandigheden bevolking.

De grondlegger van de Moderne Devotie was Geert Grote (1340-1384). (zie Geert Grote straat)

De beweging beïnvloedde mensen zoals Thomas a Kempis, die praktische devotie tijdens de viering van de Mis en in het dagelijks leven voorstond (Over de navolging van Christus), en later ook Desiderius Erasmus en Jeroen Bosch uit 's-Hertogenbosch.

De kerkelijke hiërarchie maakte zich zorgen om deze ontwikkelingen en was bang om de grip op de volgelingen van de Moderne Devotie te verliezen. Om kerkelijke maatregelen te voorkomen, namen veel gemeenschappen de Derde Orde van Sint Franciscus aan. Deze voor leken bedoelde orde sloot goed aan bij de idealen van Geert Grote. De invloed van de beweging bleef groot, ook na de Reformatie onder de overgebleven katholieken in Nederland, Vlaanderen, Noord-Duitsland en Engeland. 'De Imitatione Christi' (Over de navolging van Christus), min of meer het praktische spirituele programma van de Moderne Devotie, werd na de Bijbel het meest verspreide boek ter wereld.

(bron : wikipedia)

Wessel Gansfortstraat

(in wijk Brinkhoek, nabij de Agnietenberg)

Wessel Gansfort (1419-1489) was een Groningse humanist en een veelzijdig geleerde. Ofschoon leek, schreef hij bijna uitsluitend over godsdienstige vraagstukken, waarbij hij veel stellingen verdedigde, die later door het protestantisme overgenomen zouden worden.

Hij was lijfarts van bisschop David van Bourgondië, waar hij bescherming vond tegen de Inquisitie. Na 1482 verbleef hij veel in de abdij van Aduard bij de abt Hendrik van Rees; na diens dood in "t oldeconvent" van Clarissen te Groningen.

De vijftiende-eeuwse Groninger Wessel Gansfort stond onder de invloed van de moderne devotie en geldt als een voorloper van de reformatie. Hij was tegen aflaten, mirakelboeken en heiligenverering. Hij uitte bovendien kritiek op de overschatting van pausen en concilies. Hij pleitte vooral voor gedegen bijbelkennis. Hij maakte in zijn leven een ommezwaai van het filosofisch realisme naar het nominalisme. Hij vond daarin de lust om te analyseren.

Ondanks dit ging hij toch steeds verder in het humanistisch benaderen van de Bijbel.

De kerkhervormer Maarten Luther schreef dat Wessel Gansfort zeer belangrijk was geweest bij de vorming van zijn inzichten.

(bron: Wikipedia)

Geert Grootestraat

(in de wijk Diezerpoort-noord)

Geert Groote, Huisartsen Groepspraktijk

(gelegen in de Radewijnsstraat)

Geert Groote (Deventer, oktober 1340 - aldaar 20 augustus 1384) was een Nederlandse godgeleerde, schrijver en boeteprediker. In oudere publicaties wordt zijn naam ook wel als Geert Groote (met dubbel 'oo') gespeld, maar dit is een negentiende-eeuwse schrijfwijze voor een middeleeuwse naam.

Geert Grote studeerde vanaf 1355 in Parijs, waar hij aan de Sorbonne geneeskunde, theologie en kerkelijk recht studeerde. Van 1368 tot 1374 was hij kanunnik van de Dom van Aken en van 1371 tot 1374 had hij een kanunniksplaats bij de Utrechtse Dom.

Aanvankelijk leidde hij het leven van een welgesteld en eierzuchtig geleerde. Zelf heeft hij later van deze tijd getuigd met het bijbelwoord van Jeremia 2.20: 'Onder iedere groene boom en op iedere hoge heuvel heb ik gehoereerd.' maar onder invloed van Hendrik Eger van Kalkar en Jan van Ruusbroec, en na een ernstige ziekte in 1372 besloot hij een meer ascetisch leven te gaan leiden. Van 1374 tot 1378 woonde hij bij de kartuizers van Monnikhuizen bij Arnhem. Geert Grote werd in 1379 te Utrecht tot diaken gewijd en hield vanaf dat moment boetepreken in vele Noord-Nederlandse steden, bijvoorbeeld tegen als gehuwden levende priesters (synode van 1383) en kloosterlingen met persoonlijk bezit. Geert Grote verzamelde een groep volgelingen om zich heen, de moderne devoten. Hieruit ontstonden de Broeders des Gemenen Levens en de Congregatie van Windesheim. Hij is stichter van het zusterhuis in Deventer, het Meester-Geertshuis. Op verzoek van enkele broeders uit het fraterhuis in Zwolle wees hij hun een geschikte plek voor een nieuw huis buiten de stad op de Nemelerberg

De bisschop van Utrecht kon hun rigoureuze opvattingen echter niet waarderen en vaardigde voor diakens een preekverbod uit. Door persoonlijk contacten wist Geert Grote, die onder meer een boek schreef over het huwelijk, toch nog zielen te winnen.

Van Geert Grote zijn vooral preken en gebeden overgeleverd.

Hij stierf op 20 augustus 1384 op vierenveertigjarige leeftijd, na een bezoek aan een besmette vriend, aan de pest. Hij is begaven in de parochiekerk van de H. Maagd Maria in Deventer.

Hemerkenstraat

(zijstraat van Geert Grootestraat in wijk Diezerpoort-noord)

(er is in Zwolle ook een Thomas a Kempisstraat; zie verder op in alfabet)

De burgerlijke naam van Thomas a Kempis luidt Thomas Hemerken. Maar hij is, eenmaal in de IJsselstreek, beter bekend als Thomas a Kempis (van de stad Kempen in de Rijnprovincie in Duitsland. Hij leefde van 1379-1471, en was de vertegenwoordiger bij uitstek van de *Moderne Devotie*, de schrijver van de *Imitatio Christi* (de Navolging van Christus), beroemd over de wereld. Weldra overgebracht in de volkstaal, heeft het boekje ook op het volk een grote invloed geoefend.

Hij trok in 1391 naar Deventer, waar hij door Floris Radewijns onder dak gebracht werd bij Zwedera van Runen. Hij bleef er 7 jaar en ging toen naar het klooster op de Agnietenberg bij Zwolle, waar hij, afkerig van de wereld, 70 jaar leefde en rust vond 'in een hoeckske met een boeckske'. Daar ontstonden zijn L. verhandelingen en zijn *Sermones* (preken): al het aardse is een kwelling voor de mens, die gaarne van alle zonden ontslagen wil zijn. Daar schreef hij de *Imitatio*, die inkeer tot zich zelf predikt, ontleding van eigen zielenleven, verlangen naar God en naar Jezus. Hij put zijn voorbeelden uit de Bijbel en de Kerkvaders en de klassieke en mystieke schrijvers; van het dagelijks leven van zijn eigen tijd is er in de *Imitatio* zeer weinig te vinden. Het is een verzameling *goede punten*, behartenswaardige wenken.

Jan Buschstraat

(zijstraat links van Hogenkampsweg, onder Schutkenstraat)

Cele voerde een op christelijke opvoedingsbeginselen gebaseerd schoolprogramma in, en het achtklassensysteem met een eindexamen. Onder zijn toezicht en verantwoordelijkheid gaven betere leerlingen uit de hoogste twee klassen les aan jongere scholieren. **Johannes Busch (1399/1400-1479)**, Zwollenaar van geboorte, was één van deze hulpkrachten, die zo hun eigen verantwoordelijkheid leerden kennen. Hij staat bekend als Windesheimer kloosterreformer en kroniekschrijver. Hij schreef 'Chronicon Windeshemense'. Op verzoek van de kerkelijke overheid hervormde hij samen met andere monniken van Windesheim een aantal kloosters.

Radewijnsstraat

(loopt zuidelijk parallel aan Geert Grootestraat)

Meester Floris Radewijnsz 1350-1400, uit Leerdam, vriend van *Geert Grote*, nam Johannes van Kempen, Johannes Vos van Heusden en Johannes Brinckerinck in zijn huis op, 1381; anderen kwamen er bij; dit was het begin van de broederschap des gemenen levens: samenwerken en de vroomheid beoefenen. zie *Moderne Devotie*. Floris werd het hoofd van het *fraterhuis* te Deventer en bleef daar, ofschoon hij te Windesheim 1387 een klooster van reguliere kanunniken inwijdde met Hendrik Klingebijl als prior. Voornaamste leerlingen Johannes Brinckerinck en Gerard van Zutphen. Over hem een studie van J.H. Gerritsen, 1891

Regelandisstraat

(zijstraat van Geert Grootestraat)

Straat genoemd naar Johannes Rhegelant (Rhegelandis) (van) Ommen. Hij volgde zijn schoolopleiding in Zwolle; werd in zijn jeugd blind; ging met Geert Grote en anderen op zoek naar een plek buiten de stad voor het te vouwen huis; medestichter en eerste rector van dat huis op de Nemelerberg; deed niet mee aan de kloosterstichting op de Westerhof bij Dalfsen en bleef op de Agnietenberg; toen na terugkeer van de Westerhof het huis Agnietenberg een klooster werd vertrok hij en stichtte een nieuw huis bij Vollenhove, Sint - Janskamp. Later ging hij over tot de orde van de Tertianen. Toen hij bij de zusters Tertiarissen in Almelo verbleef, werd hij ziek en overleed op 1 sept. 420. Hij werd begraven bij de zusters in Almelo.

Ruusbroecstraat

(ligt westelijk -aan andere kant van Hogenkampsweg- in verlengde van Geert Grootestraat)

Jan van Ruusbroec, ook "de Wonderbare" genoemd (Ruisbroek nabij Brussel, 1293-2 december 1381) geldt als een van de grootste mystici van de zuidelijke Nederlanden. Ruusbroec schreef in het Middelnederlands, maar zijn werken werden spoedig ook vertaald in het Latijn.

Betrok met enkele anderen in 1343 de kluis van Groenendael bij Brussel. De eerste jaren leefden zij zonder regel en zonder overste. Men zocht geen klooster op omdat Ruusbroec veel kritiek had op de geestelijke situatie in de meeste kloosters. In 1350 zou hun gemeenschap toch overgaan tot het stichten van een klooster van reguliere kanunniken (Augustijns). Deels door de druk van de bisschop en de publieke opinie die de merkwaardige groep van "kluizenaars in gemeenschap" moeilijk konden plaatsen, deels om hun werk levendig te houden na hun dood.

In de gemeenschap van Groenendaal heeft Ruusbroec een onvergetelijke indruk nagelaten. Hij was geen overste van het klooster. En toch werd hij de centrale figuur van de nieuwe stichting. Alle tijdgenoten hebben daarvoor één en dezelfde verklaring: hij ervoer op een uitzonderlijke manier Gods tegenwoordigheid. En hij was in staat om zijn kennis van het goddelijk mysterie aan anderen mee te delen. Deze uitzonderlijk mystieke roeping werd door zijn directe omgeving algemeen erkend en gerespecteerd. Hierin verschilt hij ook duidelijk van andere mystieke schrijvers, die meestal naast erkenning ook hardnekkige weerstand ondervonden.

Hij is auteur van 11 devote werken in de volkstaal, aangevuld door een boek met brieven. Overleden op 2 december 1381, werd hij begraven in Groenendaal in het koor van het hoogaltaar.

Zijn invloed verspreidde zich snel over Europa, talrijke machtige en edele personen kwamen hem in Groenendaal opzoeken, klerken zowel als meesters en doctors in de theologie. Kort na zijn dood krijgt hij de bijnaam 'admirabilis' ("de wonderbare"), en wordt momenteel terecht tot één van de grootste mystici uit de wereldliteratuur gerekend. Paus Pius X verklaarde Jan van Ruusbroec in 1909 zalig

Schutkenstraat

(zijstraat aan linkerkant van Hogenkampsweg)

Johan Schutken (overleden 1423) ; ook wel Johan Scutken. Deze uit Holland afkomstige klerk behoorde tot de kloosterbewoners te Windesheim.

Hij was er vertaler Door zijn eenvoudige vroomheid en vriendelijkheid in de omgang vond men hem de aangewezen persoon om als raadgever aan zijn medebroeders geestelijke bijstand te verlenen. Hij was ook verantwoordelijk voor het uitlenen van stichtelijke lectuur in de volkstaal vanuit de kloosterbibliotheek. De boekencollectie heeft hij vermeerderd door zelf vertalingen in de volkstaal te maken.

Johan Schutken dichtte ook vele vrome liederen en gezangen dichtte voor bepaalde feestdagen. Busch beschrijft ze als sierlijk en lieflijk, getuigend van Schutkens geloof, hoop en liefde. Van Schutkens lyriek is niets bewaard - het is onbekend of het ging om Latijn of om de landstaal. Over zingen wordt niet gesproken, maar interessant is Busch' opmerking dat Schutken insliep terwijl hij vroom lag te denken over een of ander kerkelijk lied.

Thomas a Kempisstraat

(verbindt in de wijk Diezerpoort de Diezerkade via de Brink met de Meppelerstraatweg)

Tj. Hemerken, geboren te Kempen ong. 1380, studeert te Deventer, Sept 1399 naar Zwolle, hier opgenomen als novice in klooster op den Agnietenberg, waar zijn broeder Johan prior was. Priester sinds 1413, stelde de navolging van Christus samen, schreef de kroniek van zijn klooster en talrijke vrome tractaatjes; overleden 1471. Gebeente opgegraven 1-8-1672 door pastor A. Waeyer, thans in St. Michaelskerk a.d. Roggenstraat (daarna naar nieuwe Michaelskerk, en sinds zomer 2006 in de basiliek O.L. Vrouwe kerk)

Van Schoonhovenstraat

(ligt zuidwaarts in verlengde van Devotenstraat; haaks op Radewijnsstraat)

Jan Dirksz. van Schoonhoven, geb. 1356, studeerde te Parijs, trad 1377 in 't klooster Groenendaal, werd prior; verdedigde Ruusbroec tegen Kanselier Gerson. Zijn geschriften leiden de Moderne Devotie in.

Zerboltstraat en Zerboltpad

(Zerboltstraat loopt zuidelijk parallel aan Radewijnsstraat; het Zerboltpad verbindt Radewijnsstraat en Zerboltstraat)

Gerard Zerbolt van Zutphen (1367, Zutphen - Dec 3, 1398, Windesheim) was een mystiek-schrijver en een van de eerste leden van de Broeder des Gemenen Levens. Zijn naam komt voor in de volgende variaties: Gerardus de Zutphania", "Gerardus Zutphaniensis", "Zerbolt van Zutphen", "Gerhard Zerbolt von Zutphen", "Gerardus Zerboltus".

Gerard Zerbolt van Zutphen (1367-1398) was een van de eerste leden van de Moderne Devotie. Zijn werk heeft grote invloed uitgeoefend op het denken van de latere leden van de beweging. In twee nauw verwante traktaten, *Super modo vivendi* en *De libris teutonicalibus*, betoogt Zerbolt dat het lezen van religieuze werken in de volkstaal geoorloofd en aan te raden is.

Zerbolt ondersteunt de opvatting dat het mensen die het Latijn niet beheersen, toegestaan is religieuze literatuur in de volkstaal te lezen met een grote hoeveelheid bewijsplaatsen. Nadat hij duidelijk gemaakt heeft dat het juist aanbevelenswaardig is geestelijke werken in de volkstaal te lezen, bespreekt hij de beperkende voorwaarden: de betreffende boeken dienen geen ketterse opvattingen te bevatten, moeten op heldere wijze over eenvoudige onderwerpen handelen en mogen in wijze van uitdrukken en in zienswijze niet afwijken van de Latijnse bronnen. Om die reden dient er volgens Zerbolt scherp op gelet te worden dat vertalingen foutloos zijn.